

Jan Szumski

Instytut Historii Nauki PAN

ORCID 0000-0001-6591-5795

Działalność Pracowni Historii Idei Humanistycznych i Społecznych Instytutu Historii Nauki PAN w 2022 r.

Research Activity of the History of Humanist and Social Thought Research Unit at the Institute for the History of Science PAS in 2022

The article showcases the primary research directions, scientific engagement, and popularization and organizational accomplishments of the Research Unit's employees in 2022. The staff members are actively involved in four core areas of historical research. These include the advancement of Polish science in the 20th c., the exploration of the history of historiography from a comprehensive socio-political perspective, biographies of historians, and investigations into intellectual trends. Simultaneously, they address the international influences on scientific and intellectual exchanges.

Keywords: Institute for the History of Science PAS, History of Science and Humanities, History of Ideas

Słowa kluczowe: Instytut Historii Nauki PAN, historia nauki, historia idei

Działalność naukowa Pracowni Historii Idei Humanistycznych i Społecznych (PHIHIS) Instytutu Historii Nauki im. L. i A. Birkenmajerów PAN koncentrowała się w 2022 r. w obszarach rozwijanych od momentu jej powołania. Są to w pierwszej kolejności rozmaite zagadnienia związane z warunkami rozwoju nauki polskiej w XX w., historia historiografii rozpatrywana w szerokiej perspektywie społeczno-politycznej, biografistyka historyków oraz badania prądów intelektualnych. Pracownia realizuje ponadto inne formy aktywności akademickiej poprzez udział w organizacji wydarzeń naukowych, seminariów, dyskusji oraz na niwie popularyzacji wiedzy naukowej. Podobnie jak w poprzednim roku przegląd niniejszy zawiera bilans wspólnych dokonań PHIHIS, jak również syntetyczny opis indywidualnych osiągnięć jej pracowników.

Prace zespołowe i współpraca międzynarodowa

Jedną z najbardziej znaczących form aktywności zespołowej Pracowni była kontynuacja prac uruchomionego w styczniu 2021 r. interdyscyplinarnego seminarium z dziejów nauk humanistycznych i społecznych. Ze względu na ówczesne uwarunkowania epidemiologiczne seminarium prowadzone było w trybie on-line za pomocą platformy Zoom. Choć niesie to za sobą oczywiste ograniczenia, to jednocześnie z uwagi na niestandardowe formy życia społeczności akademickiej w okresie pandemicznym, spotkało się ono z dużym zainteresowaniem krajowych środowisk naukowych. Dodatkowo, co poczytujemy sobie za szczególnego rodzaju sukces, stałą reprezentację podczas organizowanych dyskusji mieli słuchacze Szkoły Doktorskiej Anthropos oraz Studium Doktoranckiego Historii Nauki, Techniki i Kultury przy IHN PAN.

W 2022 r. Pracownia zorganizowała dziewięć seminariów, przeważnie w formie dyskusji nad nowo opublikowanymi książkami z profilowego obszaru zainteresowań naukowych, a także debatę o pracach edytorskich nad źródłami²³. Tradycyjnie w polu zainteresowań seminarium znalazły się tematy związane z losami poszczególnych polskich humanistów i ludzi nauki z różnych epok jak Józef Mianowski (Leszek Zasztowt, *Józef Mianowski. Biografia konserwatysty*, Warszawa 2021) i Stefan Kieniewicz (*Pamiętniki*, Kraków 2021) oraz portret zbiorowy wielkich postaci – myślicieli, naukowców, pisarzy, literaturoznawców z czasów PRL (Michał Głowiński, *Tęgie głowy. 58 sylwetek humanistów*, Warszawa 2021). Nie zabrakło też omówienia nowatorskich prób opowiedzenia naszych dziejów na nowo – nie przez pryzmat podbojów i powstań, ale tworzenia instytucji, ewolucji stylu życia (Rafał Matyja, *Miejski grunt. 250 lat polskiej gry z nowoczesnością*, Warszawa 2021), eksperymentalnego ujęcia historii Warszawy wstecz (Błażej Brzostek, *Wstecz. Historia Warszawy do początku*, Warszawa 2021), prowokującego, a zarazem bardzo osobistego poszukiwania sensu polskich dziejów (Andrzej Romanowski, *Pamięć gromadzi prochy. Szkice historyczne i osobiste*, Kraków 2021), rozważań na temat współczesnej Europy i jej tożsamości (Marek Cichocki, *Początek końca historii*, Warszawa 2021), a także dyskusji o pracach edytorskich nad źródłami do dziejów totalitaryzmu z udziałem Eugeniusza Cezarego Króla (Josepf Goebbels, *Dzienniki*, t. 1–3, przeł. i oprac. E.C. Król, Warszawa 2013–2014; Adolf Hitler, *Mein Kampf*, przeł. i oprac. E.C. Król, Warszawa 2020).

W organizację seminariów na różnych etapach czynnie zaangażowani byli wszyscy członkowie Pracowni. Jak już zostało wspomniane, seminarium realizowane w trybie zdalnym stale gromadziło liczne grono uczestników tak z IHN PAN, jak i innych ośrodków.

Uwarunkowania polityczne i sytuacja międzynarodowa wywarły ogromny wpływ na realizację projektów naukowo-badawczych we współpracy z partnerami w kraju i za granicą, w szczególności z obszaru postsowieckiego. Od wybuchu wojny w Ukrainie Polska Akademia Nauk aktywnie wspiera naukowców, którzy zostali zmuszeni do opuszczenia swojego kraju, organizując pobyty badawcze w jednostkach naukowych PAN. W 2022 r.

23 Szerzej na ten temat zob.: Seminarium z dziejów nauk humanistycznych i społecznych – spotkania 2021/2022, www.ihnpan.pl/seminarium-z-dziejow-nauk-humanistycznych-i-spoecznych-spotkania-2021-2022/ [dostęp 10.06.2023] oraz Seminarium z dziejów nauk humanistycznych i społecznych 2022/2023, www.ihnpan.pl/seminarium-z-dziejow-nauk-humanistycznych-i-spoecznych/ [dostęp 10.06.2023].

IHN PAN w ramach programu wsparcia gościł dwóch historyków z Ukrainy, a kierownik PHiHiS sprawował opiekę merytoryczną nad dr Natalią Borozdykh z Instytutu Badań nad Potencjałem Naukowo-Technologicznym i Historii Nauki im. Gienadija Dobrowa Narodowej Akademii Nauk Ukrainy.

Wobec niemożności utrzymywania kontaktów naukowych ze stroną białoruską na szczeblu oficjalnym Instytut stara się współpracować z uczonymi białoruskimi w formie indywidualnej, realizując badania dotyczące relacji polsko-białoruskich w dziedzinie historii nauki. Dzięki uzyskaniu grantu Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej (NAWA), która wraz z Konferencją Rektorów Akademickich Szkół Polskich realizuje na zlecenie Ministerstwa Edukacji i Nauki (MEiN) działanie „Solidarni z naukowcami” roczny staż naukowy (od 1 marca 2021 r. do 28 lutego 2022 r.) pod kierownictwem kierownika PHiHiS dr. hab. Jana Szumskiego, prof. PAN odbywał w IHN PAN dr. Anatol Wialiki.

Wysokie kwalifikacje naukowe i wiedza stypendysty zostały wykorzystane przez Instytut i jego pracowników w prowadzonych badaniach. Prof. Szumski opracował koncepcję badań i złożył wniosek do Narodowego Centrum Badań i Rozwoju (NCBR), który przewidywał dalszą współpracę ze stypendystą w ramach nowego projektu badawczego dotyczącego obrazu dawnej Rzeczypospolitej w sowieckich podręcznikach do historii BSRR. Projekt został pozytywnie zaopiniowany i uzyskał dofinansowania NCBR. Realizacja projektu oprócz zatrudnienia białoruskiego uczonego na okres trwania grantu (1 marca 2022 r.– 31 sierpnia 2023 r.) zakłada szeroki program, obejmujący zarówno publikację uzyskanych wyników, ich popularyzację, jak również aktywizację współpracy z innymi ośrodkami naukowo-badawczymi w kraju i za granicą.

IHN PAN gościł ponadto dwóch badaczy w ramach programu stypendialnego PASIFIC w ramach programu MSCA COFUND. Dr Michał Przeperski z PHiHiS został oddelegowany przez dyrekcję IHN PAN do opieki nad naukowcami w trakcie stażu podoktorskiego, służąc radą i wsparciem dla zagranicznych badaczy.

Badania naukowe i osiągnięcia pracowników Pracowni

W związku z zatrudnieniem na czas trwania grantu w ramach programu „Solidarni z naukowcami” dr. Anatola Wialikiego skład osobowy PHiHiS zwiększył się do pięciu osób: dr Michał Przeperski, dr Tomasz Siewierski, dr Andrzej Skalimowski, dr hab. Jan Szumski, prof. PAN (kierownik) i wspomniany dr Wialiki.

W 2022 r. dr Michał Przeperski podsumował swoje dotychczasowe badania oraz działalność w krajowym środowisku naukowym, nakierowaną na badanie transformacji ustrojowej w Polsce na przełomie lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych XX w. Efektem tych działań była monografia zbiorowa opublikowana pod jego współredakcją w Wydawnictwie Instytutu Pamięci Narodowej²⁴.

Gros działań badawczych dr. Przeperskiego w 2022 r. dotyczyło badań z pogranicza socjologii, historii socjologii oraz analizy dyskursów eksperckich i publicznych w ostatniej dekadzie funkcjonowania Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej. W tym nurcie mieścił się

²⁴ *Transformacja ustrojowa w Polsce. Nowe Perspektywy*, red. M. Przeperski, D. Wicenty, Warszawa, Gdańsk 2022.

tekst poświęcony historiografii okresu transformacji ustrojowej w Polsce, opublikowany w „Kwartalniku Historii Nauki i Techniki”²⁵.

W tekście opublikowanym wspólnie z prof. Danielem Wicentym na łamach renomowanego rocznika Instytutu Historii Polskiej Akademii Nauk „Polska 1944–1945. Studia i materiały” dr Przeperski zaprezentował głęboką analizę zapisu przeżywania okresu transformacji ustrojowej z perspektywy mikrohistorycznej²⁶. Analiza ta stanowi punkt wyjścia do szerszych refleksji na temat konstruowania naukowej i potocznej wiedzy oraz pamięci na temat okresu kluczowych przemian politycznych w Polsce przełomu lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych.

W szczegółowym studium poświęconym działalności centrum władzy skupionym wokół gen. Wojciecha Jaruzelskiego, dr Przeperski analizował jego funkcjonowanie, ale też „życie po życiu” tego układu polityczno-towarzyskiego, łącznie z miejscem jakie historiografia przypisała Jaruzelskiemu oraz jego ekipie²⁷. Wnioski przedstawione przez autora stanowią nową jakość w badaniu nad elitą późnego PRL, a także w badaniach nad naukowym namysłem nad tymi elitami.

W rozdziale ze zbiorowej monografii opublikowanej przez Europejskie Centrum Solidarności dr Przeperski analizował sposoby produkcji wiedzy, jaką komunistyczne kierownictwo miało na temat nastrojów społecznych oraz szerszych tendencji w społeczeństwie polskim w pierwszej połowie 1989 r.²⁸ Pozwala to na konfrontację z ustalonymi poglądami historiografii, skłaniając do weryfikacji dotychczasowych poglądów.

W roku 2022 dr Tomasz Siewierski kontynuował pracę nad biografią intelektualną prof. Marii Turlejskiej. Wygłosił referaty poświęcone koncepcji biografii prof. Turlejskiej, m.in. w Instytucie Studiów Politycznych PAN. Dr Siewierski wspólnie z dr. Janem Olaszkiem opublikował również książkę, należącą do gatunku historii mówionej (wywiad rzeka z prof. Andrzejem Friszke)²⁹. Publikacja uhonorowana została nagrodą KLIO 2022 w kategorii edytorskiej.

Na łamach „Kwartalnika Historii Nauki i Techniki” dr Siewierski opublikował artykuł naukowy poświęcony dziejom historiografii ruchu robotniczego w powojennej Polsce³⁰. W artykule swą uwagę skoncentrował na biografii historyka Jerzego Targalskiego (1929–1977), pracownika m.in. Zakładu Historii Partii przy KC PZPR, autora biografii Ludwika Waryńskiego oraz Bolesława Limanowskiego oraz studiów poświęconych początkom Polskiej Partii Socjalistycznej. Opublikował także artykuł biograficzny poświęcony Jerzemu Holzerowi (1930–2015), historykowi dziejów najnowszych. W artykule koncentruje się głównie na badaniach Holzera wokół dziejów pierwszej „Solidarności”³¹. Holzer był pierwszym

25 M. Przeperski, *Historiografia polskiej transformacji? Szkic do bilansu*, „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki”, 2022, t. 67, nr 1, s. 89–103.

26 Idem, D. Wicenty, *W przededniu transformacji. Studium pewnego dziennika osobistego*, „Polska 1944/45–1989. Studia i materiały” 2022, t. 20, s. 245–273.

27 M. Przeperski, *Zespół Jaruzelskiego. Ku mikroanalizie centrum władzy w PRL lat osiemdziesiątych*, [w:] *Transformacja ustrojowa*, s. 131–147.

28 Idem, *Długi cień stanu wojennego. Dlaczego w 1989 w Polsce nie polala się krew?*, [w:] *Strajki, manifestacje i starcia uliczne w PRL i bloku wschodnim*, red. K. Knoch, J. Kufel, Gdańsk 2022, s. 457–485.

29 Andrzej Friszke, *Zawód: historyk*, rozmawiają J. Olaszek i T. Siewierski, Warszawa 2022.

30 T. Siewierski, *Karta z dziejów historiografii ruchu robotniczego: przypadek Jerzego Targalskiego (1929–1977)*, „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki” 2022, t. 67, nr 1, s. 105–123.

31 Idem, *Pierwszy historyk pierwszej Solidarności: Jerzy Holzer (1930–2015)*, „Wolność i Solidarność. Studia z dziejów opozycji wobec komunizmu i dyktatury” 2021–2022, nr 13–14, s. 151–164.

historykiem monografii poświęconej „Solidarności”, która ukazała się w drugim obiegu wydawniczym. Choć sam związany był z działalnością opozycji demokratycznej, jego publikacja miała charakter publikacji rzetelnej, niezależnej i uczciwej.

W roku sprawozdawczym dr Siewierski ukończył prace edytorskie nad *Dziennikiem Władysława Czaplińskiego*, który ukaże się drukiem w końcu 2023 r. W tym celu przeprowadzono szereg kwerend archiwalnych w Warszawie, Wrocławiu i Krakowie, oraz zebrano kilka relacji. Ponadto podjął badania nad biografią Karola Estreichera, wybitnego twórcę muzeum i rewindykatora polskich dzieł sztuki i zabytków. Efektem tej pracy była wystawa prezentowana od października 2022 r. w murach Międzynarodowego Ośrodka Szkolenia i Badań nad Dziedzictwem Kultury w Zagrożeniu we Wrocławiu oraz folder napisany wspólnie z dr. Zbigniewem Zieloną pod tytułem *Karol Estreicher. Strażnik polskiego dziedzictwa kultury*.

Dr Andrzej Skalimowski wydał w 2022 r. drukiem wybór dokumentów źródłowych dotyczących polskiej powojennej architektury i urbanistyki³². Był autorem rozdziału w publikacji dotyczącej praktyk i postępowania z zabytkami okresu architektury powojennej³³. Opracował obszerną ekspertyzę („Opinia historyczna dotycząca wydarzeń o charakterze ogólnopolskim odbywających się na Placu Piłsudskiego w Warszawie w latach 1945–2021”), dotyczącą wydarzeń historycznych, które miały miejsce na warszawskim placu Piłsudskiego na zlecenie Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie. Uczestniczył ponadto w pracach redakcji „Kwartalnika Historii Nauki i Techniki” i miesięcznika „Nowe Książki”, cieszących się w świecie nauki renomą i uznaniem.

Kierownik PHIHIS dr hab. Szumski, prof. PAN oprócz bieżącego zarządzania pracami zespołu realizował zadania w ramach projektu „Obraz Rzeczypospolitej/Polski w «Historii Białoruskiej SRR»”, koncentrując się na prowadzeniu kwerend w zasobach archiwalnych i bibliotecznych. Po zakończeniu etapu kwerend bibliotecznych i archiwalnych zgromadzony materiał poddany został segregacji systematyzacji i inwentaryzacji dokumentów. Kolejny etap realizacji projektu obejmował naukową weryfikację zgromadzonego materiału. Uzyskane wyniki badań, interpretacje i wysunięte hipotezy poddane zostały dyskusjom w gronie historyków. Szczególnie owocne były obrady podczas X Kongresu Badaczy Białorusi, który odbył się na Uniwersytecie im. Witolda Wielkiego w Kownie (Litwa) w dniach 30 września–2 października 2022 r., gdzie prof. Szumski wygłosił referat „The Image of the Polish Commonwealth in the «History of the Byelorussian SSR»”.

Oprócz prezentacji uzyskanych wyników na krajowych i międzynarodowych konferencjach naukowych prof. Szumski przygotował i przekazał do druku w czasopiśmie recenzowanych dwa artykuły naukowe oraz opracował rozdział w wieloautorskiej monografii naukowej³⁴.

32 *Architektura i urbanistyka w dokumentach KC PZPR*, oprac. A. Skalimowski, Warszawa 2022 (seria Teksty źródłowe).

33 A. Skalimowski, *Warszawski Dom Partii*, [w:] *Poradnik dobrych praktyk architektonicznych dla socjodernizmu*, Warszawa 2022, s. 38–40.

34 Oprócz Kongresu w Kownie prof. Szumski wygłosił także referat *Neo-Stalinist Historical Narrative Concerning the Causes of World War II in Russian Historical Politics* podczas międzynarodowej konferencji „Ideology and Power: the Expansionism of Russia in Europe Throughout the History”, która odbyła się w Rydze w dniach 3–4.11.2022 r. Na konferencji „Jezuici: nauka i nauczanie, sztuka, kultura, duchowość”, odbywającej się w dniach 6–8.07.2022 r. w Serocku, wygłosił referat *Działalność jezuitów na Kresach Północno-Wschodnich: wkład w organizację i rozwój szkolnictwa na ziemiach białoruskich dawnej Rzeczypospolitej*.

W obszarze działalności na rzecz instytutu dr hab. Szumski recenzował teksty zgłoszone do czasopism z listy MEiN, przewodniczył komisji doktorskiej w przewodzie mgr. Michała Jasińskiego, komisji ds. wyboru członków Rady Naukowej IHN PAN na kadencję 2023–2026, brał udział w przewodzie doktorskim mgr. Marcina Wilczka w charakterze członka komisji doktorskiej. Działalność ekspercka prof. Szumskiego obejmowała szeroki zakres zagadnień, przygotował m.in. ekspertyzy w Konkursie Historycznym Ministra Spraw Zagranicznych w kategorii „Najlepsza publikacja obcojęzyczna promująca historię Polski”, opiniował wnioski złożone w ramach konkursów na realizację projektów badawczych w USA.

Dowodem uznania dla wysiłków na rzecz rozwijania międzynarodowej współpracy naukowej było powołanie prof. Szumskiego z dniem 22 grudnia 2022 r. do Rady Polsko-Amerykańskiej Komisji Fulbrighta na 3-letnią kadencję. Polsko-Amerykańska Komisja Fulbrighta to fundacja edukacyjna administrująca największym programem wymiany naukowej i kulturowej Stanów Zjednoczonych.

Od chwili zatrudnienia w IHN PAN dr Wiałiki aktywnie uczestniczył w życiu naukowym, biorąc udział w konferencjach krajowych i zagranicznych, seminariach i innych imprezach naukowych organizowanych przez czołowe ośrodki naukowo-badawcze w Polsce, przede wszystkim jednostki PAN. W 2022 r. przygotował i przekazał do druku kilka artykułów naukowych, związanych bezpośrednio z tematyką projektu „Obraz Rzeczypospolitej/Polski w «Historii Białoruskiej SSR»: transformacja sowieckiego przekazu historycznego w narodowo-oficjalną wersję dziejów” realizowanego w ramach konkursu „Solidarni z naukowcami”³⁵. Zakończył także prace związane z publikacją tomu dokumentów poświęconego tragicznym dzięjom Polaków w BSRR³⁶.

Podsumowanie

Pracownicy PHiHiS mają na swoim koncie liczne publikacje w czasopismach i wydawnictwach recenzowanych świadczące o weryfikacji ustaleń przez miarodajne gremia, biorą aktywny udział w życiu naukowym w rozmaitych formach na forum krajowym i międzynarodowym. Prowadzą dialog na płaszczyźnie historii nauki w trzech zasadniczych kierunkach, wymienionych we wstępie, nawiązując jednocześnie do międzynarodowych uwarunkowań relacji naukowo-intelektualnych. Są także aktywni w obszarze krytyki naukowej, publikują bowiem regularnie recenzje na łamach miesięcznika „Nowe Książki” , w kwartalniku „Więź” oraz miesięczniku „Znak”.

Obraz aktywności zawodowej członków Pracowni nie byłby pełny bez uwzględnienia rozmaitych form działalności publicznej i popularyzatorskiej. Samodzielni pracownicy naukowcy Pracowni uczestniczą w kształceniu doktorantów ze Szkoły Doktorskiej Anthropos, którą tworzy dziewięć instytutów PAN, w tym IHN PAN, oraz Studium Doktoranckiego

35 A. Wiałiki, «*Istoriâ Belorusskoj SSR*» 1954 g.: *sozdanie pervogo sovetskogo učebnika po nacional'noj istorii*, „Rozprawy z Dziejów Oświaty” 2022, t. 59, s. 245–269; idem, *Białorusko-polska współpraca kulturalna w połowie-końcu lat 50.*, „Przegląd Środkowo-Wschodni” 2022, nr 7, s. 133–153.

36 „Operacja Polska” NKWD 1937–1938 na tle represji wobec Polaków w Białoruskiej SRS w dokumentach, red. A. Smalianczuk, A. Wiałiki, M. Wyrwa, Warszawa 2022.

Historii Nauki, Techniki i Kultury przy IHN PAN. Prof. Szumski sprawuje opiekę merytoryczną nad projektami prac dwóch doktorantów. Na mocy uchwały Rady IHN PAN w listopadzie 2022 r. otwarto przewód doktorski dla mgr Julity Komosy. Z kolei dr Skalimowski prowadził zajęcia dydaktyczne na Uniwersytecie Warszawskim (Wydział Historii UW, Podyplomowe Studia Varsavianistyczne, „Władze samorządowe Warszawy”; „Gospodarka i społeczeństwo miejskie – nowe wyzwania XX w.”).

Należy także uwzględnić dokonania pracowników PHiHiS z zakresu popularyzacji nauki poprzez udział w programach naukowych i publicystycznych w mediach ogólnopolskich oraz sympozjach edukacyjno-naukowych. Teksty popularnonaukowe ukazywały w tygodniku „Teologia Polityczna co tydzień”, na łamach „Plusa Minusa”, weekendowej wersji dziennika „Rzeczpospolita”, a także w portalu internetowym TVP.

Bibliografia

- Andrzej Friszke. *Zawód: historyk*, rozmawiają J. Olaszek i T. Siewierski, Warszawa 2022.
- Architektura i urbanistyka w dokumentach KC PZPR*, oprac. A. Skalimowski, Warszawa 2022 (seria Teksty źródłowe).
- „Operacja Polska” NKWD 1937–1938 na tle represji wobec Polaków w Białoruskiej SRS w dokumentach, red. A. Smalianczuk, A. Wialiki, M. Wyrwa, Warszawa 2022
- Przeperski M., *Historiografia polskiej transformacji? Szkic do bilansu*, „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki” 2022, t. 67, nr 1, s. 89–103, DOI 10.4467/0023589xkhnt.22.005.15441.
- Przeperski M., Wicenty D., *W przededniu transformacji. Studium pewnego dziennika osobistego*, „Polska 1944/45–1989. Studia i materiały” 2022, t. 20, s. 245–273, DOI 10.12775/polska.2022.09.
- Przeperski M., *Zespół Jaruzelskiego. Ku mikroanalizie centrum władzy w PRL lat osiemdziesiątych*, [w:] *Transformacja ustrojowa w Polsce: nowe perspektywy*, red. M. Przeperski, D. Wicenty, Warszawa, Gdańsk 2022, s. 131–147.
- Siewierski T., *Karta z dziejów historiografii ruchu robotniczego: przypadek Jerzego Targalskiego (1929–1977)*, „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki” 2022, t. 67, nr 1, s. 105–123, DOI 10.4467/0023589xkhnt.22.006.15442.
- Siewierski T., *Pierwszy historyk pierwszej Solidarności: Jerzy Holzer (1930–2015)*, „Wolność i Solidarność. Studia z dziejów opozycji wobec komunizmu i dyktatury” 2021–2022, nr 13–14, s. 151–164, DOI 10.4467/25434942ws.22.009.17551.
- Skalimowski A., *Warszawski Dom Partii*, [w:] *Poradnik dobrych praktyk architektonicznych dla socjodemokratyzmu*, Warszawa 2022, s. 38–40.
- Wialiki A., *«Istoriâ Belorusskoj SSR» 1954 g.: sozdanie pervogo sovetskogo učebnika po nacional’noj istorii*, „Rozprawy z Dziejów Oświaty” 2022, t. 59, s. 245–269.
- Wialiki A., *Białorusko-polska współpraca kulturalna w połowie-końcu lat 50.*, „Przegląd Środkowo-Wschodni” 2022, nr 7, s. 133–153.

dr hab. **Jan Szumski**, prof. PAN – profesor nadzwyczajny w Instytucie Historii Nauki im. L. i A. Birkenmajerów PAN, kierownik Pracowni Historii Idei Humanistycznych i Społecznych. Zajmuje się historią Europy Środkowo-Wschodniej w XX w. w wymiarze politycznym, społecznym, kulturalnym i edukacyjnym, a także historią polsko-sowieckich kontaktów naukowych ze szczególnym uwzględnieniem nauk historycznych.

e-mail: szumski_jan@onet.eu

Data zgłoszenia artykułu: 27 czerwca 2023

Data przyjęcia do druku: 5 lipca 2023